BỒI DƯỠNG TƯ DUY SÁNG TẠO CHO HỌC VIÊN ĐÀO TẠO SĨ QUAN CẤP PHÂN ĐỘI ĐÁP ỨNG CHUẨN ĐẦU RA Ở CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Nguyễn Thái Bảo
Khoa Tâm Lý học, Trường Sĩ quan Chính trị

***Tóm tắt**: đổi mới phương pháp dạy học theo chuẩn đầu ra là một nội dung quan trọng và cấp thiết trong chương trình đào tạo ở các nhà trường quân đội hiện nay. Việc tập trung phát huy tư duy sáng tạo giúp cho học viên có được khả năng nắm bắt kiến thức ở mức độ cao, độc lập và sáng tạo với những tri thức lý luận và thực tiễn đặt ra góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo ở các nhà trường trong tình hình mới.*

***Từ khóa:** bồi dưỡng, tư duy, sáng tạo, học viên*

FOSTERING CREATIVE THINKING FOR TRAINEES IN SQUAD-LEVEL OFFICER TRAINING PROGRAMS TO MEET OUTPUT STANDARDS IN TODAY'S MILITARY ACADEMIES

Nguyen Thai Bao
Faculty of Psychology, Political Officer School

***Abstract:** Innovating teaching methods based on output standards is an important and urgent requirement in the training programs of military academies today. Focusing on the development of creative thinking enables trainees to acquire knowledge at a higher level, with independence and innovation in addressing both theoretical and practical challenges. This contributes significantly to improving the quality of education and training in military academies in the current context.*

***Keywords:** fostering, thinking, creativity, trainees*

Nhận bài: 20/02/2025 *Phản biện: 21/03/2025* *Duyệt đăng: 24/03/2025*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Chuẩn đầu ra là yêu cầu tối thiểu về kiến thức, kỹ năng, thái độ, trách nhiệm nghề nghiệp mà người học đạt được sau khi hoàn thành chương trình đào tạo, được cơ sở đào tạo cam kết với người học, xã hội và công bố công khai cùng với các điều kiện đảm bảo thực hiện. Chuẩn đầu ra có ý nghĩa hết sức quan trọng, định hướng toàn bộ hoạt động của các nhà trường quân đội; là cơ sở xác định năng lực của người học sau khi tốt nghiệp, thể hiện sự cam kết, trách nhiệm của Nhà trường đối với Đảng, Nhà nước, Quân đội và xã hội về chất lượng đào tạo; tạo cơ hội tăng cường hợp tác, gắn kết giữa các nhà trường và đơn vị trong đào tạo, sử dụng nhân lực, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại. Tư duy sáng tạo của học viên đào tạo sĩ quan cấp phân đội là trình độ cao trong quá trình tư duy của người học để tìm ra nội dung, phương thức mới, độc đáo, có giá trị nhằm giải quyết có hiệu quả các nhiệm vụ học tập, rèn luyện theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường và chức trách, nhiệm vụ của người cán bộ cấp phân đội ở các đơn vị sau này. Tư duy sáng tạo giúp học viên nắm vững và vận dụng linh hoạt, sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối quân sự của Đảng, hệ thống kiến thức khoa học chuyên ngành, kỹ năng nghề nghiệp quân sự trong thực tiễn học tập, rèn luyện đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo, chuẩn đầu ra của nhà trường cũng như tổ chức tốt các hoạt động lãnh đạo, quản lý, chỉ huy và thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn đáp ứng yêu cầu thực tiễn xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay sau khi tốt nghiệp.

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, việc bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên đáp ứng chuẩn đầu ra vẫn còn tồn tại một số hạn chế, có mặt chưa theo kịp xu thế phát triển và yêu cầu, nhiệm vụ. Ở một số trường sĩ quan, quy trình, chương trình đào tạo của một số đối tượng chưa phù hợp; việc đổi mới phương pháp dạy học có lúc, có nơi còn chậm, thiếu đồng bộ; nội dung chương trình chưa linh hoạt, còn nặng về lý thuyết; hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả chưa được tiến hành đa dạng, phong phú; việc tích hợp các mục tiêu, nội dung đánh giá năng lực sáng tạo của học viên chưa được thực hiện một cách nhất quán và hệ thống, chưa đáp ứng tốt mục tiêu, yêu cầu đào tạo, chuẩn đầu ra.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1.Tiếp tục đổi mới quy trình, chương trình, nội dung đào tạo và phương pháp dạy học theo hướng tăng cường thực hành, thực tập, trải nghiệm thực tế để bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên

Nhà trường Quân đội cần bám sát Đề án "Đổi mới quy trình, chương trình đào tạo cán bộ các cấp trong Quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới" để cải tiến quy trình đào tạo cho phù hợp với điều kiện đặc thù của nhà trường bảo đảm tính linh hoạt, cập nhật thực tế huấn luyện chiến đấu, sẵn sàng chiến đấu ở các đơn vị cơ sở và yêu cầu thực tiễn của chiến tranh hiện đại. Các khâu tổ chức học tập, huấn luyện cần được sắp xếp linh hoạt hơn, ưu tiên thời gian cho thực hành và ứng dụng thực tiễn. Tăng cường các hoạt động trải nghiệm thực tiễn, tình huống thực tế để học viên phát huy tư duy sáng tạo trong giải quyết vấn đề phức tạp.

Nhà trường cần tập trung xây dựng, chuẩn hóa, nâng cấp chương trình đào tạo; tiến hành rà soát, chắt lọc, tinh chỉnh nội dung, chương trình đào tạo, đề cương môn học, học phần theo chuẩn đầu ra sát với thực tế đơn vị; bám sát sự phát triển của vũ khí, trang bị, khoa học, nghệ thuật quân sự, mục tiêu xây dựng Quân đội tinh, gọn, mạnh tiến lên hiện đại và những yêu cầu mới đặt ra trong thời đại số. Chú trọng cập nhật những phát triển mới về lĩnh vực quân sự, quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc vào nội dung, chương trình đào tạo.

Tiếp tục đẩy mạnh đổi mới hình thức, phương pháp dạy học theo hướng hiện đại, tích cực, khuyến khích tư duy sáng tạo của học viên. Phương pháp giảng dạy cần tiếp tục đổi mới theo hướng chủ động, tích cực, lấy học viên làm trung tâm. Thay vì chỉ truyền đạt kiến thức một chiều, giảng viên cần áp dụng các phương pháp như thảo luận nhóm, học qua trải nghiệm, giải quyết tình huống và diễn tập thực tế. Điều này sẽ khuyến khích học viên phát huy tư duy phản biện, sáng tạo trong việc tìm giải pháp mới. Ngoài ra, các trường sĩ quan Quân đội cần tổ chức đa dạng các hình thức dạy học thực hành, thực tập tại các đơn vị sẵn sàng chiến đấu để học viên được trải nghiệm thực tế và đối mặt với các tình huống huấn luyện và sẵn sàng chiến đấu gần gũi với thực tiễn; qua đó giúp học viên rèn luyện khả năng tư duy sáng tạo, linh hoạt trong điều kiện tác chiến phức tạp.

2.2. Thường xuyên quan tâm bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên

Đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục là nhân tố có ý nghĩa quyết định đến chất lượng giáo dục, đào tạo nói chung, bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên đào tạo sĩ quan cấp phân đội nói riêng. Vì vậy, hơn lúc nào hết các nhà trường cần quan tâm bồi dưỡng phẩm chất năng lực toàn diện cho đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục. Đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng thực sự là tấm gương sáng cho học viên noi theo; có trình độ chuyên môn, học vấn, kinh nghiệm lãnh đạo, quản lý; khả năng nghiên cứu khoa học, trình độ ngoại ngữ, công nghệ thông tin, chuyển đổi số đáp ứng theo tiêu chuẩn cụ thể đối với từng chức danh.

Hoạt động bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục trong các nhà trường quân đội cần được tiến hành bằng nhiều phương thức đa dạng, linh hoạt; kết hợp đào tạo tập trung dài hạn, với các hình thức đào tạo khác, phù hợp với từng đối tượng. Kết hợp đào tạo tại trường, lớp với đào tạo, bồi dưỡng của lãnh đạo, chỉ huy các cấp (cấp trên bồi dưỡng cấp dưới); thông qua việc sắp xếp, bố trí, luân chuyển cán bộ; thông qua việc rèn luyện trong thực tiễn công tác tại nhà trường; cử nhà giáo, cán bộ đi luân chuyển, nghiên cứu thực tế... Thường xuyên mở các lớp bồi dưỡng, tập huấn, hội thảo khoa học cấp về nội dung, chương trình, phương pháp quản lý, giảng dạy, phương tiện dạy học hiện đại, kiểm định chất lượng giáo dục, đào tạo và nghiên cứu khoa học, chuyển đổi số… Định kỳ tổ chức các cuộc kiểm tra, đánh giá năng lực giảng dạy và quản lý của đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý nhằm xác định những hạn chế và điểm mạnh để từ đó có các giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng. Hoạt động kiểm tra, đánh giá phải được thực hiện một cách công khai, công bằng và khách quan nhằm cải thiện hiệu quả công tác giảng dạy và quản lý. Việc bồi dưỡng toàn diện cho đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục sẽ là nhân tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên đáp ứng chuẩn đầu ra, đảm bảo cho các sĩ quan cấp phân đội tương lai không chỉ giỏi về chuyên môn mà còn có khả năng tư duy linh hoạt, sáng tạo trong mọi tình huống chiến đấu.

2.3. Đổi mới công tác quản lý giáo dục; tăng cường huy động các nguồn lực đầu tư chuẩn hóa, hiện đại hóa cơ sở vật chất, trang thiết bị

dạy học phục vụ cho quá trình bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên.

Các nhà trường cần chú trọng đẩy mạnh đổi mới cải tiến công tác quản lý giáo dục theo hướng tinh gọn, hiện đại, hiệu lực, hiệu quả phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Cần áp dụng các mô hình quản lý giáo dục tiên tiến, các hệ thống quản lý giáo dục thông minh, phần mềm quản lý học tập và giảng dạy trực tuyến nhằm nâng cao tính tự động hóa, chính xác và hiệu quả trong điều hành, quản lý; tăng cường tính linh hoạt và chủ động của các cấp quản lý nhằm nâng cao chất lượng điều hành và giám sát hoạt động đào tạo. Thiết lập mối quan hệ chặt chẽ giữa nhà trường và các đơn vị trong toàn quân, các cơ sở nghiên cứu khoa học quân sự để học viên có cơ hội tiếp cận với những công nghệ quân sự tiên tiến và mô hình quản lý hiện đại.

Tăng cường huy động nguồn lực từ nhiều kênh đầu tư phục vụ cho quá trình đào tạo nói chung, bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên nói riêng bao gồm: ngân sách nhà nước, sự đóng góp của các tổ chức, doanh nghiệp và các nguồn tài trợ hợp pháp khác; từng bước hiện đại hóa cơ sở vật chất, phòng học, phòng thực hành và các khu vực chức năng khác, đảm bảo đạt tiêu chuẩn quốc gia và quốc tế. Đặc biệt, các trang thiết bị phục vụ cho dạy học cần được đầu tư đầy đủ, hiện đại hóa, nhằm tạo điều kiện tốt nhất cho việc thực hành, thực tập và bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên. Hệ thống công nghệ thông tin, phòng lab, mô phỏng chiến thuật quân sự và các phần mềm đào tạo chuyên dụng cần được đầu tư xây dựng theo hướng hiện đại, đa năng, có khả năng hỗ trợ học tập theo nhóm, tích cực thảo luận và trải nghiệm thực tiễn... qua đó giúp học viên có cơ hội rèn luyện và phát triển tư duy sáng tạo đáp ứng chuẩn đầu ra.

2.4. Phát huy vai trò chủ thể, tính tích cực, tự giác trong tự học, tự bồi dưỡng, rèn luyện tư duy sáng tạo của học viên

Nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo nói chung, bồi dưỡng tư duy sáng tạo cho học viên đáp ứng chuẩn đầu ra nói riêng là trách nhiệm của mọi cá nhân, tổ chức trong nhà trường và của chính mỗi học viên; vì vậy, cùng với sự quan tâm bồi dưỡng của lãnh đạo chỉ huy các cấp, của các lực lượng sư phạm thì việc phát huy vai trò chủ thể, tính tích cực, tự giác trong tự học, tự bồi dưỡng của mỗi học viên giữ vai trò quyết định. Để quá trình tự học, tự bồi dưỡng, rèn luyện diễn ra đúng hướng, liên tục, khoa học, đạt chất lượng, hiệu quả cao, đòi hỏi hoạt động tự bồi dưỡng, tự rèn luyện của học viên phải được tiến hành chủ động và có kế hoạch chặt chẽ thống nhất. Do vậy, mỗi học viên phải xây dựng kế hoạch tự học, tự bồi dưỡng dưỡng, tự rèn luyện một cách khoa học. Kế hoạch phải được xây dựng theo từng học kỳ, từng năm học; cần xác định rõ mục đích, yêu cầu, nội dung, hình thức, phương pháp và kết quả cần phải đạt được nhằm đạt tới mục tiêu đã xác định. Mục tiêu tự học, tự bồi dưỡng, tự rèn luyện phải sát thực, có cơ sở khoa học; nội dung tự học, tự bồi dưỡng, rèn luyện phải toàn diện trên tất cả các mặt, nhưng phải có trọng tâm, trọng điểm bám sát mục tiêu, yêu cầu đào tạo, chuẩn đầu ra.

III.KẾT LUẬN

Để hoạt động tự học, tự bồi dưỡng, rèn luyện, đạt được hiệu quả cao, đòi hỏi mỗi cá nhân phải thực hiện liên tục, kiên trì, bền bỉ, mọi lúc, mọi nơi; quá trình tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện phải thường xuyên tự kiểm tra đánh giá kết quả, tự rút kinh nghiệm, chỉ rõ những kết quả, thành tích cũng như những hạn chế, thiếu sót; từ đó, tự khẳng định mình, củng cố niềm tin; kịp thời điều chỉnh, bổ sung kế hoạch tự học, tự bồi dưỡng, rèn luyện của bản thân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Tuấn Anh, *Cơ sở tâm lý học bồi dưỡng tư duy sáng tạo của học viên sĩ quan trong nhà trường quân đội,* Luận án tiến sĩ Tâm lý học, Học viện Chính trị, Hà Nội, 2012.

2. Bộ Quốc Phòng, *Báo cáo Tổng kết thực hiện Nghị quyết số 86/ĐUQSTW ngày 29 tháng 3 năm 2007 của Đảng ủy Quân sự Trung ương* (nay là Quân ủy Trung ương) về công tác giáo dục, đào tạo trong tình hình mới, ngày 22 tháng 04 năm 2022, Hà Nội, 2022.

3. Phan Văn Giang, *"Xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, ngang tầm nhiệm vụ",* Tạp chí Quốc phòng toàn dân, số 5, Hà Nội, 2021.

4. Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới,* số 1657-NQ/QUTW, 2022.